s ft: Informasjon

TA-nummer 2273/2007

Kjemikalieinformasjon til møbelbransjen

Alle virksomheter må ha oversikt over sine kjemikalier. For å kunne utføre risikovurderinger og substitusjonsvurderinger kreves oppdatert kjemikalie-dokumentasjon, for eksempel oppdaterte HMS-datablad. Virksomheter som importerer kjemikalier er pålagt å vurdere om kjemikaliene skal deklareres til Produktregisteret.

Substitusjonsplikten
Substitusjon er å erstatte helse- og miljøfarlige kjemikalier med mindre farlige alternativer. Dersom det finnes slike alternativer har virksomhetene en plikt til å substituere dersom det kan gjøres uten urimelig kostnad eller ulempe.
Alle virksomheter som bruker produkter som inneholder helse- og miljøfarlige kjemikalier er omfattet av substitusjonsplikten.

Substitusjon trinn for trinn:
1 - Skaff informasjon om kjemikaliet du bruker
2 - Gjør en prioritering
3 - Finn ut om det fins alternativer
4 - Hva er risiko ved alternativene?
5 - Sammenlign risiko
6 - Substituere?
7 – Substitusjon - en kontinuerlig prosess
Husk at substitusjons-vurderingene skal dokumenteres.

Datablader
Datablader, også kalt helse-, miljø- og sikkerhets-datablader eller HMS-datablader, gir informasjon om kjemikaliers helse-, miljø-, brann- og eksplosjonsfarlige egenskaper, og om forholdsregler ved bruk. Den som produserer, importerer eller omsetter farlige kjemikalier til yrkesmessig bruk skal utarbeide og distribuere datablader.

Databladene gjør det mulig å sette i gang nødvendige tiltak for å ivareta helse og sikkerhet på arbeidsplassen og det ytre miljø. De skal gi informasjon om hvordan man sikrer trygg håndtering, lagring og avhending av kjemikaliene og gi informasjon om tiltak ved utilsiktet utslipp. Informasjonen i datablader er også nyttig for å kunne vurdere substitusjon.

Deklarering til Produktregisteret
Produktregisteret er myndighetenes sentrale register over kjemiske stoffer og produkter. Alle kjemikalier som er klassifisert som farlige kjemikalier og som det omsettes 100 kilo eller mer av per år, skal deklareres til Produktregisteret. Farlige kjemikalier er kjemiske stoffer og stoffblandinger som kan medføre helse-, miljø-, brann- eller eksplosjonsfare. Dette omfatter kjemikalier som enten skal merkes med faresymboler og/eller risikosetninger.

Regulerte eller forbudte stoffer
Her er en oversikt over noen strengt regulerte/ forbudte stoffer og/eller stoffer som myndighetene foreslår strengere restriksjoner for. Stoffene er spesielt aktuelle for møbelbransjen:

Bromerte flammehemmere (BFH)
Bromerte flammehemmere er en gruppe kjemikalier der penta-, okta- og deka-BDE, HBCDD og TBBPA er de mest fokuserte. Bromerte flammehemmere står på myndighetenes liste over prioriterte kjemikalier der utslippene skal reduseres vesentlig.

Statens forurensningstilsyn
Postboks 8100 dep,
N-0032 Oslo

Telefon:+47 22 57 34 00
Telefaks:+47 22 67 67 06
E-post:postmottak@sft.no
Internett:www.sft.no

Bestilling:
www.sft.no/skjema.html

Enkelte bromerte flammehemmere er akutt giftige for vannlevende organismer. Stoffene er lite akutt giftige for mennesker, men ved gjentatt eksponering er det påvist at noen kan føre til leverskade. Det er mistanke om at enkelte bromerte flammehemmere kan gi hormonforstyrrende effekter og at de kan gi skader på nervesystemet.

Bruksområde
Tekstiler fra institusjoner, transportmidler og lignende kan inneholde BFH.
BFH brukes også i kretskort og i plast i elektriske og elektroniske produkter, i plastbasert isolasjon av typen EPS, XPS (byggeskum) til isolasjon i bygg, på veifyllinger og i cellegummi til isolasjon av rør.

Avfall
Avfall som inneholder 0,25 prosent av hvert enkelt stoff av penta-BDE, okta-BDE, deka-BDE, heksabromsyklododekan (HBCDD) eller tetrabrombisfenol A (TBBPA), er definert som farlig avfall.

Regulering
I følge produktforskriften er det "forbudt å produsere, importere, eksportere, omsette og bruke stoff og stoffblandinger som inneholder 0,1 vektprosent eller mer av følgende stoff: Penta-bromdifenyleter, og okta-bromodifenyleter. Det er også forbudt å produsere, importere, eksportere og omsette produkter eller flammehemmende deler av produkter som inneholder 0,1 vektprosent eller mer av et av disse stoffene."

Tetrabrombisfenol A (TBBPA) og heksabromsyklododekan (HBCDD) er foreslått forbudt i forbrukerprodukter og med høringsfrist 1.9.07. Det er også foreslått forbud mot deka-BDE.

Bisfenol A
Bisfenol A er mistenkt for å ha hormonforstyrrende og reproduksjonsskadelige effekter på dyr og mennesker. Stoffet brytes forholdsvis lett ned i vann og er ikke forventet å være spesielt bioakkumulerende, men overvåkningsdata i Norge viser at vi likevel finner bisfenol A i fisk.

Bruksområde.
Bisfenol A brukes i mange forskjellige produkter som plast, for eksempel epoksy, maling, lakk, lim og polykarbonat.

Regulering
Bisfenol A står på myndighetenes liste over prioriterte kjemikalier der utslippene skal reduseres vesentlig. Det er foreslått restriksjoner for bisfenol A i forbrukerprodukter. Høringsfrist er 1.9.07.

PFOS/PFOA
PFOS (perfluoroktan-sulfonat) er en av flere såkalte polyfluorerte organiske forbindelser (PFCs), og PFOA (perfluorert oktansyre) er stoffer og stoffgrupper det settes økende fokus på. Stoffene er giftige, persistente, har bioakkumuleringspotensial og kan spres globalt. De representerer derfor på sikt en potensiell fare for mennesker og dyr.

Bruksområder
PFCs, inkludert PFOS-relaterte forbindelser, har vært brukt i industri- og forbrukerprodukter siden 1950-tallet. Stoffene brukes hovedsakelig på grunn av sine gode overflate-egenskaper. Stoffene brukes blant annet som impregnering i tekstiler, maling og lakk. PFOS har vært brukt i brannskum.

Regulering
Utslipp av PFOS og PFOS-relaterte forbindelser, samt PFOA, skal stanses eller reduseres vesentlig innen 2010. PFOS er forbudt i brannskum, tekstiler og impregneringsmidler. PFOA er foreslått forbudt i forbrukerprodukter. Høringsfrist er 1.9.07.

Høyklorerte, kort- og mellomkjedete parafiner
Klorparafiner er en relativt stor stoffgruppe som deles i grupper etter kjedelengde og klorinnhold. De kortkjedede (SCCP), og mellomkjedete (MCCP) klorparafinene er svært bioakkumulerende, tungt nedbrytbare og kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i miljøet. Kortkjedete klorparafiner er i tillegg klassifisert som kreftfremkallende.

Bruksområde
Stoffene har vært brukt som mykgjørere i maling og plast isolasjons- og tettemidler, PVC, polyester, lærimpregnering og som tilsetning i skjærevæsker for metaller.

Regulering
Kortkjedede klorparafiner er forbudt etter produkt-forskriften, mens mellomkjedete klorparafiner er foreslått strengt regulert i forbrukerprodukter og med høringsfrist 1.9.07.

Arsen
Arsenforbindelser kan både være akutt giftige og kronisk giftige for mange organismer i små konsentrasjoner. Arsenforbindelser kan forårsake kreft.

Bruksområde
Treimpregnering og blyhagl var tidligere det viktigste bruksområdet for arsen i Norge. Messing, glassvarer

Statens forurensningstilsyn
Postboks 8100 dep,
N-0032 Oslo

Telefon:+47 22 57 34 00
Telefaks:+47 22 67 67 06
E-post:postmottak@sft.no
Internett:www.sft.no

Bestilling:
www.sft.no/skjema.html

og blyakkumulatorer, som inneholder arsen, antas ikke å medføre arsenutslipp av betydning.

Avfall
CCA impregnert trevirke er klassifisert som farlig avfall og skal ikke blandes med annet avfall.

Regulering
Utslippsreduserende tiltak ved industrikilder har redusert utslippene av arsen betydelig. Produktforskriften setter forbud mot bruk av arsen og arsenforbindelser for å hindre begroing på skip og utstyr i vann, behandling av vann i industrien og til treimpregnering. Bruk av blyhagl, som inneholder arsen, er også forbudt.

Arsenforbindelser er oppført på miljøvernmyndighetenes prioritetsliste og foreslått forbudt i forbrukerprodukter. Høringsfrist er 1.9.07.

Bly
Bly er et giftig tungmetall med både akutte og kroniske helse- og miljøeffekter.

Bruksområde
Bly finnes blant annet i blybatterier og blyakkumulatorer. Blyhagl som var et viktig bruksområde, ble forbudt fra 2005. Bly finnes også i produkter som fiskeredskaper, blåsesand, kappen på elektriske kabler, seilbåtkjøler, maling og lakk.

Regulering
Bly er regulert blant annet gjennom produktforskriften. Det er totalforbud mot blyhagl og det er forbud å bruke bly i de fleste EE-produkter. Det er foreslått mer omfattende forbud mot bly i forbrukerprodukter. Høringsfrist er 1.9.07.

Kadmium
Kadmium og kadmiumforbindelser er akutt og kronisk giftige for mennesker og dyr. De fleste kadmiumforbindelser er kreftfremkallende.

Bruksområder
Kadmiumforbindelser har vært brukt som fargestoffer i plast, i oppladbare batterier og maling og som stabilisator i PVC.

Regulering
Produktforskriften forbyr kadmium og kadmiumforbindelser i fargestoff og som stabilisator i produkter. Det er foreslått mer omfattende forbud mot kadmium i forbrukerprodukter. Høringsfrist er 1.9.07.

Regelhjelp
www.regelhjelp.no er en nettside som gjør det lettere for virksomheter å finne fram i regelverk som blant annet gjelder på forurensningsområdet. Regler som gjelder møbelbransjen finnes i Regelhjelp.
Nettsiden gir også oversikt over krav til de aktuelle bransjene innen arbeidsmiljø, brann- og eksplosjonsvern, elektriske anlegg og utstyr, industrivern, internkontroll, mattrygghet og produktsikkerhet.

For mer informasjon:

Statens forurensningstilsyn,
www.sft.no, tlf. 22 57 34 00

Fylkesmannen,
www.fylkesmannen.no

Miljøstatus i Norge,
http://www.miljostatus.no/